

SEU öppnar representation i Warszawa

I maj 2006 kommer Stockholmregionens Europakommitté att öppna en representation i Warszawa.

Beslutet att öppna representationen togs i SEU:s styrelse den 25 februari 2005. Stockholmregionens Europakommittés huvudmannskap har uttryckt ett stort intresse för att etablera en representation i Polen. I samarbetsavtalet mellan regionen Mazovien och Stockholms läns landsting nämns exempelvis särskilt behovet av att vidta åtgärder för att stärka kontakterna mellan parterna. Kontakter finns mellan Stockholm stad och Warszawa stad.

På lokal nivå finns många exempel på samarbete mellan Polen och Stockholmregionen. Vänortsavtal finns exempelvis mellan Solna och stadsdelen Bemowo i Warszawa, mellan Tyresö och Wejherowo, mel-

lan Nacka och Gliwice samt mellan Strängnäs och Szczecinek. Södertälje samarbetar med staden Janów Lubelski, medan Huddinge samarbetar med Tychy. Projektet Stockholm Matchning (Kista) befinner sig i etableringsfasen av samsarbetskontakter med staden Białystok.

Syftet med SEU:s representation i Warszawa är att underlätta kontakterna mellan huvudmän och servicepartner och deras polska motparter.

Representationen kommer att främja utvecklingen av långsiktiga och ömsidigt fördelaktiga kontakter mellan aktörer i Stockholm-Mälarenregionen och Polen. Vi kommer att anordna seminarier, konferenser och workshops, samt erbjuda möjligheter att besöka Warszawa och andra delar av Polen. Till SEU:s representant i Po-

len har utsetts Mikael B. Olsson, för närvarande anställd vid Brysselkontoret.

Invigningen av representationen kommer att äga rum den 11-12 maj. Inbjudan till invigningen kommer att skickas ut under våren.

Basfakta om Polen

- Officiellt namn: Rzeczpospolita Polska/Republiken Polen
- Statsskick: republik
- Folkmängd: 38,2 miljoner (2002)
- Huvudstad: Warszawa (1,8 miljoner)
- Yta: 312 683 km²
- Befolkning: polacker 98,7 %, ukrainare 0,6 %, övriga 0,7 %
- Språk: polska, minoritetsspråk är bl.a. ukrainska, vitryska och tyska
- Religion: katolicism
- Nationaldag: 3 maj (Konstitutionen 1791)
- Valuta: złoty (1 złoty=100 groszy) = ca. 2,50 SEK
- BNP: 187,8 miljarder USD (2002)
- BNP/capita: 4.865 USD
- BNP-tillväxt: 5,4% (2004)
- Inflation: 4,5% (2003)
- Arbetslöshet: 19,2% (mars 2005)
- Valutareserv: 39,6 mrd USD (januari 2005)
- Bytesbalansöverskott: - 3,6 mrd USD (december 2004)
- Största exportmarknaderna: Tyskland (33%), Frankrike (7%), Italien (7%)
- Statschef: Lech Kaczyński
- Regeringschef: Kazimierz Marcinkiewicz
- Utrikesminister: Stefan Meller
- Politiska partier: Lag och Rättvisa (PiS), Medborgarplattformen (PO), Självförsvaret (Samoobrona), Demokratiska Vänsteralliansen (SLD), Bondepartiet (PSL), Familjeunionen (LPR)

Polens historia

Polen uppstod som stat på 900-talet och kristendomen (romersk-katolsk) antogs år 966. Riket nådde sin största utbredning på 1400-talet, då det polsk-litauiska väldet sträckte sig från Östersjön till Svarta havet.

Sigismund Vasa, son till den svenske kungen Johan III och Katarina Jagellonica, valdes till kung (Zygmunt III Waza) i Polen 1587. Efter Sigismunds död 1632 ökade splittringen i Polen och en lång nedgångsperiod inleddes. Efter Polens tredje delning 1795 mellan Ryssland, Preussen och Österrike upphörde landet att existera som självständig stat.

I fredsavgörelsen efter första världskriget återupprättades den polska nationen. Statsöverhuvud blev ledaren för befrielsekampen marskalk Jozef Pilsudski. Den 1 september 1939 angrep tyska styrkor Polen och något senare invaderade även Sovjetunionen. Polen drabbades oerhört hårt av kriget, antalet offer var mycket stort och den materiella förstörelsen omfattande.

Från fredsslutet 1945 fram till 1989 styrdes Polen av kommunistpartiet med stöd från Moskva. En planekonomi efter sovjetisk förebild infördes på de flesta områden. Flera demokratiseringsförsök gjordes men det var först under 1980-talet som förändringar kom till stånd. Under januari-april 1989 pågick de s.k. Runda bordsförhandlingarna mellan regimen och den fria fackföreningsrörelsen Solidaritet, som vid parlamentsvalet i juli 1989 vann en förkrossande seger. Året efter upplöstes kommunistpartiet och Lech Walesa blev landets förste demokratiskt valde president.

Politisk situation

Polen är en republik med ett flerpartisystem och ett tvåkammarsparlament: sejmen och senaten. Författningen godkändes i en folkomröstning 1997. De statliga uppgifterna i Polen är fördelade mellan lagstiftande, verkställande och dömande makt. Tvåkammarsparlament (sejm – första kammaren med 460 ledamöter och senat – andra kammaren med 100 ledamöter) väljs vart fjärde år genom allmänna val. Valen till senaten är majoritetsval i enmansvalkretsar medan valen till sejmen sker enligt proportionellt valsystem med en spärr på 5% för partier och 8% för valkoalitioner. Det högsta revisionsinstansen i Polen är den s.k. högsta kontrollkammaren. Den verkställande makten ligger i händerna på presidenten och ministerrådet. Presidenten utses genom allmänna val för en ämbetsperiod av fem år. För närvarande fyller Lech Kaczyński denna funktion. Han valdes 2005. In-

rikes- och utrikespolitiken sköts av ministerrådet (regeringen), vars arbete leds av premiärministern. Premiärministern och de andra ministrarna utses av presidenten. Ministrarna utses efter förslag från premiärministern. Den dömande makten utövas av oberoende domstolar och tribunaler. År 1999 infördes en ny uppdelning av Polens territorium. Landet är uppdelat i 16 län (vojevodskap) med en länsstyrelse. Liksom i Sverige är länsstyrelsen statens organ i länet med en landshövding, wojewoda, utsedd av regeringen.

Polen är indelat i 16 regioner (vojevodskap), 379 provinser (powiaty), 65 städer med provinnsrättigheter och varje provins är uppdelad i ett tiotal kommuner (gminy) - totalt finns 2478 kommuner. De olika regionerna är:

- Dolny Śląsk (Nedre Schlesien)
- Kujawy-Pomorze (Kujavien-Pommern)
- Lublin
- Lubusz (Lebus)
- Łódź
- Małopolska (Lillpolen)
- Mazowsze (Masovien)
- Opole (Oppeln)
- Podkarpacie (Podkarpatien)
- Podlasie (Podlasien)
- Pomorze (Pommern)
- Śląsk (Schlesien)
- Święty Krzyż
- Warmia-Mazury (Ermland-Masurien)
- Wielkopolska (Storpolen)
- Pomorze Zachodnie (Västpommern)

Huvudstad: Warszawa (1,8 milj. inv.) - politiskt, kulturellt och industriellt centrum med stål-, el-, kemi-, motor-, livsmedels- och textilindustri.

Kraków (751 000 inv.) - kultur, vetenskaps- och turiststad med stålverk, kemi- och farmaceutisk industri.

Wrocław (644 000 inv.) - metall- och maskinindustri.

Poznań (582 000 inv.) - viktigt järnvägs-, handels- och industricentrum.

Gdańsk (466 000 inv.) - handelshamn, ledande industri- och kommunikationscentrum med mekanisk-, maskin-, kemi- och metallurgisk industri. Även viktig trä-, livsmedels- och lättare tillverkningsindustri.

Łódź (842 000 inv.) - Polens andra stad med textilindustri, klädes-, skinn-, pappers- och kemiindustri.

Ekonomisk situation

Polens ekonomiska framgångar hör till landets största framsteg under de senaste åren. Den kommunistiska tidens planekonomi ledde till att landet hamnade i en svår kris. Idag tjänar Polens ekonomi som förebild för en lyckad transformation.

Omdaningen började 1990 med genomförandet av den plan för "chockterapi" som presenterades av den dåvarande vice premiärministern, tillika finansministern Leszek Balcerowicz. I planen ingick en omfattande liberalisering av priserna och avreglering och privatisering av ekonomin.

Effekten var en fri marknad och den polska bruttonationalprodukten började växa med ett par procent årligen. Man fick även bukt med inflationen.

Det senaste decenniets olika regeringar har privatiserat många statliga företag vilket har effektiviserat många industrigrenar. I början av 90-talet reaktiverades aktiebörsen och den har idag den största omsättningen i Centraleuropa. Polackernas tillit till złotyn stärktes genom en väl genomförd myntreform samt ett snabbt uppbyggande av banksektorn. Polen var det enda landet i Centraleuropa som

undvek en bank- och valutakris. Stabiliteten i Polens banksystem visar sig i de växande reserverna, samt en fri valutakurs.

I början av 90-talet verkade ca 1,75 miljoner privata företag i Polen. Idag är det över 3 miljoner. Den privata sektorn står för nästan 75 % av BNP och sysselsätter över 70 % av alla yrkesaktiva polacker. År 2001 översteg de utländska direktinvesteringarna i Polen 50 miljoner USD – högst bland länderna i regionen. Största delen av dessa investeringar kommer från de gamla EU-länderna.

Samarbetsavtalet mellan vojvodskapet Mazovien och Stockholms Läns Landsting

Samarbetsavtalet mellan vojvodskapet Mazovien och Stockholms Läns Landsting undertecknades den 15 mars 2002 och löper tills vidare med årliga arbetsplaner som uppdateras löpande. Avtalet syftar till att främja lokal demokrati, ge stöd till företag, främja europeisk integration, utveckling av infrastruktur samt hälso- och sjukvård. Under 2005 anordnades en rad aktiviteter inom olika sektorer som hälsovård och sociala frågor, kollektivtrafik, miljöutveckling, matchmaking mellan företag, regional utveckling, infrastruktur, EU-samarbete och utbildning. Bland dessa aktiviteter kan

nämnas en matchmaking mellan svenska och polska företag som ägde rum i Warszawa i april 2005. Det har även anordnats en rad konferenser och seminarier inom hälso- och sjukvårdsområdet, samt inom regional planering.

EEA-fonderna och Norgefonden

Strax före Sveriges inträde i EU tecknade dåvarande EFTA-länder och EU det så kallade EEA-avtalet. Genom avtalet skapades en gemensam marknad för EU och EFTA för vissa produkter och tjänster. I samband med den senaste EU-utvidningen skrev EEA och EU på ett nytt avtal där EEA-medlemmarna Island, Lichtenstein och Norge förbinder sig att bidra till den europeiska sammanhållningspolitikens utveckling. Två nya fonder har för detta ändamål instiftats (en för de tre länderna tillsammans och en för Norge) som under perioden 1 maj 2004 till 30 april 2009 kommer att göra 1 167 miljoner euro tillgängliga inom en rad sektorer som miljöskydd, bevarande av det europeiska kulturarvet samt sjuk- och hälsovård.

Norgefonden är inriktad på de tio nya EEA-medlemsländerna Polen, Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Slovakien och Slovenien. EEA-fonderna är öppna för de tio nya EEA-medlemmarna samt Grekland, Portugal och Spanien. Projekt kan enbart lämnas in av

organisation, myndighet eller liknande hemmahörande i de 10 nya medlemsländerna (eller för EEA-fonden även Grekland, Portugal och Spanien). Samarbete med andra organisationer, myndigheter eller liknande i andra länder är dock möjligt.

Projektansökan inlämnas till varje enskilt lands National Focal Point (NFP) som gör en första granskning för att sedan skicka vidare ansökan till Financial Mechanism Office i Bryssel. Slutgiltigt beslut för projektansökan fattas av Financial Mechanism Committee respektive Norges utrikesdepartement.

För Polen är den totala tilldelningen från EEA-fonderna 280,8 miljoner euro, och från Norgefonden 277,8 miljoner euro, alltså totalt 558,6 miljoner euro.

För ytterligare upplysningar, se www.eeagrants.org.

De polska regionernas ansvarsområden

De regionala självstyrets organ utgörs av sejmiken (regionparlamentet) och landstingskommunens styrelse (zarząd). Sejmik är besluts- och kontrollorgan, medan styrelsen utför sejmikens beslut. De regionala organen väljs av vojvodskapets invånare i direkta eller indirekta val.

Till de regionala organens viktigaste uppgifter hör att bestämma vojvodskapets utvecklingsstrategi och genomföra dess utvecklingspolitik. Utvecklingsstrategin avser stimulering av den ekonomiska aktiviteten, främjande av konkurrenskraft och ekonomisk innovationsförmåga, bevarande av miljö- och kulturvärden samt utformning och upprätthållande av den fysiska strukturen.

Utvecklingspolitiken omfattar bl a skapande av bra förutsättningar för ekonomisk utveckling, rationell användning av naturresurser, främjande av vetenskaplig och kulturell utveckling, bevarande av kulturarvet samt främjande av vojvodskapets värden och utvecklingsmöjligheter.

Till det regionala självstyrets grundläggande ansvarsområden hör:

- allmän utbildning, inbegripet högre utbildning.
- sjuk- och hälsovård samt social välfärd.
- kultur och bevarande av kulturvärden.
- modernisering av jordbruksmark, miljöskydd samt vattenförvaltning.
- fysisk planering.
- kollektivtrafik och allmänna vägar.
- idrott och turism.
- skydd av konsumenternas rättigheter.
- räddningstjänst och försvarsberedskap.
- sysselsättningskapande åtgärder och den lokala arbetsmarknaden.